



Δίκαιο των Ανηλίκων

Ενότητα 9: Ιδιαιτερότητες της σωφρονιστικής μεταχείρισης των νεαρών δραστών

Αγγελική Γ. Πιτσελά, Αν. Καθηγήτρια Εγκληματολογίας - Σωφρονιστικής
Τμήμα Νομικής Σχολής ΑΠΘ



Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.





Ιδιαιτερότητες της σωφρονιστικής μεταχείρισης των ανηλίκων δραστών



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Ειδικά καταστήματα κράτησης, υποχρεωτική σχολική εκπαίδευση, προαιρετική επαγγελματική κατάρτιση και εργασία, ευεργετικός υπολογισμός συμμετοχής σε προγράμματα εκπαίδευσης και εργασίας κατά τον χρόνο της κράτησης, επαφή με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (επισκέψεις, άδειες), πειθαρχικές κυρώσεις.
2. Διεθνές (Στοιχειώδεις Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία Ανηλίκων Στερημένων της Ελευθερίας τους), ευρωπαϊκό (Ευρωπαϊκοί Κανόνες για τους ανήλικους δράστες που υπόκεινται σε κυρώσεις ή μέτρα) και εσωτερικό νομικό καθεστώς (Σωφρονιστικός Κώδικας) της αντιμετώπισης των ανηλίκων που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους.



Σκοποί ενότητας

- Να παρουσιαστούν οι κανόνες που διέπουν τη μεταχείριση του ανηλίκου ως κρατουμένου.
- Να αναλυθούν οι δυνατότητες της σχολικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Να διερευνηθεί ο θεσμός του ευεργετικού υπολογισμού της ποινής.



Διεθνές σωφρονιστικό δίκαιο ανηλίκων (1 από 2)

- Έντονη δραστηριότητα των διεθνών οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών και του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Ο ΟΗΕ διενεργεί συνέδρια από το 1955 και κάθε πέντε χρόνια με τίτλο «Πρόληψη του Εγκλήματος και Μεταχείριση των Δραστών». Από το έτος 2005, ο τίτλος των συνεδρίων είναι «Πρόληψη του Εγκλήματος και Ποινική Δικαιοσύνη».
 - Στο πλαίσιο αυτό υιοθετήθηκαν οι «Στοιχειώδεις Κανόνες για τη Μεταχείριση των Κρατουμένων» (1955).
- Σκοπός της ιδρυματικής μεταχείρισης είναι η παροχή μέριμνας, προστασίας, εκπαίδευσης και επαγγελματικών δεξιοτήτων (Κανόνες του Πεκίνου, 1985).
- Θεμελιώδης στόχος η ενστάλαξη της αίσθησης της δικαιοσύνης, του αυτοσεβασμού και του σεβασμού των δικαιωμάτων (Κανόνες της Αβάνας, 1990).



Διεθνές σωφρονιστικό δίκαιο ανηλίκων (2 από 2)

- Η Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού αναγνωρίζει το δικαίωμα σε μεταχείριση που:
 - Συνάδει με το αίσθημα της αξιοπρέπειας και της προσωπικής αξίας του.
 - Ενισχύει τον σεβασμό του για τα δικαιώματα.
 - Λαμβάνει υπόψη την ηλικία του και
 - την ανάγκη του για επανένταξη και την ανάληψη ενός εποικοδομητικού ρόλου στην κοινωνία.



Προσωρινή κράτηση και έκτιση της ποινής

- ✓ Σε ειδικά καταστήματα κράτησης νέων ή σε ειδικά τμήματα των γενικών καταστημάτων κράτησης.
- ✓ Στα αυτοτελή ειδικά καταστήματα εφαρμόζονται εξειδικευμένα προγράμματα μορφωτικού και επαγγελματικού χαρακτήρα.



Σχολική και επαγγελματική εκπαίδευση

- Πρέπει να λειτουργεί μέσα στο κατάστημα μονοθέσιο δημοτικό σχολείο.
- Το Συμβούλιο Φυλακής οργανώνει προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, μαθητείας ή εξειδίκευσης.
 - Ισότιμοι τίτλοι, χωρίς να αναγράφεται ότι αποκτήθηκαν σε κατάστημα κράτησης.
 - Μετά την αποπεράτωση ενός κύκλου σπουδών τρίμηνης τουλάχιστον διάρκειας, ο κρατούμενος δικαιούται να τύχει ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής.
- Δικαίωμα στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση μπορεί να παρέχεται εκτός του καταστήματος κράτησης σε σχολεία της κοινότητας, όπου είναι δυνατό, σύμφωνα με τους Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών και του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- **Οι Ευρωπαϊκοί Σωφρονιστικοί Κανόνες** υπογραμμίζουν τη σημασία παροχής ευκαιριών για να αναπτυχθούν κατά τέτοιο τρόπο που θα τους καταστήσει ικανούς να επιλέξουν μια νομοταγή ζωή.



Ευεργετικό υπολογισμός

- Οιονεί εναλλακτική λύση στην αμοιβή εργασίας των κρατουμένων
- Εφαρμόζεται και σε νεαρούς κρατουμένους.
- Ανώτατο όριο 2,5 ημέρες εκτιόμενης ποινής για μία ημέρα εργασίας ή παρακολούθησης εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Μεταξύ άλλων, παρέχεται στις περιπτώσεις:
 - Συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα.
 - Φοίτησης σε σχολεία ή εκπαιδευτικά ιδρύματα.
 - Φοίτησης σε σχολεία δεύτερης ευκαιρίας.
 - Νεαρής μητέρας κρατουμένης που έχει μαζί το παιδί της μέχρι τριών ετών.
- Οι Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών αναγνωρίζουν τη δυνατότητα να επιλέγει το είδος της εργασίας.
 - Επίσης, προβλέπεται η δυνατότητα παροχής αμειβόμενης εργασίας στην τοπική κοινότητα.
- Η εργασία των κρατουμένων αμείβεται ανάλογα με το είδος της και τον βαθμό εξειδίκευσης του εργαζομένου.



Επικοινωνία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον

- ✓ Η τακτική και απρόσκοπτη επικοινωνία του κρατουμένου με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον αποσκοπεί αφενός στην ομαλή διαβίωσή του στο κατάστημα και αφετέρου στην ταχύτερη προσαρμογή του στην κοινωνική ζωή μετά την απόλυσή του.
- ✓ Μέσα επικοινωνίας:
 - ✓ Υποδοχή επισκεπτών,
 - ✓ Ανταλλαγή επιστολών,
 - ✓ Τηλεφωνική επικοινωνία,
 - ✓ Άδειες εξόδου ή απουσίας,
 - ✓ Θεσμοί ημιελεύθερης διαβίωσης,
 - ✓ Ενημέρωση μέσω του τύπου, του ραδιοφώνου ή της τηλεόρασης.



Πειθαρχικές ποινές

- Περιορισμός σε κελί κράτησης.
- Μεταγωγή σε άλλο κατάστημα.
- Βαθμοί ποινής.
 - Λαμβάνονται υπόψη κυρίως στις περιπτώσεις υπό όρων απόλυσης, ευεργετικού υπολογισμού και χορήγησης άδειας.
- Στέρηση της δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία ή σε εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Οι προσφυγές δικάζονται από το δικαστήριο εκτέλεσης των ποινών (Συμβούλιο Πλημμελειοδικών) και επί της αρχής δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα.





**Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή
σας.**

**Αγγελική Γ. Πιτσελά, Αν. Καθηγήτρια
Εγκληματολογίας - Σωφρονιστικής,
Τμήμα Νομικής Σχολής ΑΠΘ.**

Βιβλιογραφία

Α. Πιτσελά, *Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων*, ζ' εκδ., εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σελ. 1-23.



Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Αγγελική Γ. Πιτσελά.
«Δίκαιο των Ανηλίκων. Ιδιαιτερότητες της σωφρονιστικής μεταχείρισης των
ανηλίκων και νεαρών ενηλίκων.». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο
από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.auth.gr/OCRS268/>.



Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>



Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

